

CPS

Onderwijsontwikkeling en advies

Zelfbeoordelingsinstrument

Kwaliteitscriteria ter beoordeling van
het begaafdheidsprofiel van
scholen voor Voortgezet Onderwijs

Standaarden en indicatoren

April 2010

Greet de Boer
CPS Amersfoort

Deze uitgave van CPS *Onderwijsontwikkeling en advies* is tot stand gekomen in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Voorafgaand aan deze uitgave zijn een startnotitie 'Begaafdheidsprofielscholen' (2004), een 'Werkdocument Begaafdheidsprofielscholen' (2005) en een eindverslag 'Begaafdheidsprofielscholen in het voortgezet onderwijs' (2010) verschenen.

Bij de totstandkoming van deze definitieve versie van het Zelfbeoordelingsinstrument ter beoordeling van het begaafdheidsprofiel van scholen voor voortgezet onderwijs is gebruik gemaakt van de ervaringen en bevindingen die zijn opgedaan tijdens de uitvoer van het door de overheid gefinancierde CPS project Begaafdheidsprofielscholen VO in de periode 2004-2009. Mede door kritische vragen van de aan dit project deelnemende scholen heeft het instrument haar huidige vorm en inhoud gekregen. Tevens hebben extern deskundigen en (inter)nationale wetenschappers door het stellen van vragen en verstrekken van kennis over onderwijs en begeleiding aan hoogbegaafde leerlingen op onderdelen de puntjes op de 'i' gezet.

Scholen voor voortgezet onderwijs die in de periode 2004-2009 aan het CPS project hebben deel genomen zijn:

Het Stedelijk Gymnasium in Nijmegen, het Hondsrug College in Emmen, het Bonhoeffer College in Enschede, het Vechtdal College in Hardenberg, het Grotius College in Heerlen, het Pallas Athenecollege in Ede, het Praedinius Gymnasium in Groningen, het Stedelijk Gymnasium in Leeuwarden, het Christelijk Nassau Veluwe College in Harderwijk, het Stedelijk Dalton College in Zutphen, het Goese Lyceum in Goes, het Dalton Vatel in Voorburg, het Theresialyceum in Tilburg, het Gertrudis College in Roosendaal, het Porta Mosana h/v in Maastricht, het Stedelijk Dalton in Alkmaar, het Utrechts Stedelijk Gymnasium in Utrecht, Nehalennia in Middelburg, het Bisschoppelijk College in Weert, RSG Magister Alvinus in Sneek, het Thomas a Kempis College in Zwolle, het Stedelijk Gymnasium Schiedam, het Pleincollege Eckart in Eindhoven, het IJburg College in Amsterdam, het Goois Lyceum in Bussum.

Colofon

© Copyright, 2010, CPS Amersfoort

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en uitgever worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, hetgeen ook van toepassing is op gehele of gedeeltelijke bewerking.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Het Zelfbeoordelingsinstrument	6
3	Werkwijze	7
	Het Zelfbeoordelingsinstrument Begaafdheidsprofiel Voortgezet Onderwijs	11

1 Inleiding

Zowel nationaal als internationaal is de aandacht gevestigd op het herkennen en ontwikkelen van talenten. Met de huidige economische ontwikkelingen is de maatschappelijke behoefte talenten, op welk gebied dan ook, niet verloren te laten gaan groot. Hiermee is ook de aandacht voor cognitief talent, veelal geduid onder het begrip hoogbegaafdheid, nog steeds groeiende. In Nederland kennen we meerdere projecten waarin aandacht is voor het herkennen, signaleren van cognitief talent en de wijze waarop de (leer)ontwikkeling van (hoog)begaafde leerlingen kan worden gestimuleerd en begeleid. [Talentenkracht, 2006; Succescondities voor onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen, 2007; Begaafdheidsprofielscholen in het VO (CPS, 2004), Adequate onderwijsarrangementen voor hoogbegaafde leerlingen (SLO, 2008), Excellentie maatregel OCW 2008, Onderwijsbewijs (OCW 2008), enzovoort]. Het signaleren en begeleiden van specifieke talenten vraagt van scholen hun beleid en onderwijs op onderdelen te evalueren op de mate waarin het aansluit bij de specifieke pedagogische en didactische behoeften van deze leerlingen en passende maatregelen te treffen om talentontwikkeling mogelijk te maken. Scholen voor primair en voortgezet onderwijs krijgen via autonomievergroting en deregulering meer ruimte hun onderwijs in te richten passend bij de visie van de school, de identiteit en het type school dat ze willen zijn.

In dit kader heeft CPS *onderwijsontwikkeling en advies* in de periode 2004 - 2009 het door de overheid gefinancierde project Begaafdheidsprofielscholen VO uitgevoerd. Deze in 2004 gestarte ontwikkeling naar Begaafdheidsprofielscholen voortgezet onderwijs paste goed bij het destijds door het ministerie van OCW ingezette beleid: meer initiatief bij de school en minder sturing en regels vanuit Den Haag. Scholen werd gestimuleerd om kleur te bekennen waar het ging om het richten van de aandacht op specifieke groepen leerlingen. "Scholen die, naast hun algemene functie, een specifieke functie vervullen naar doelgroep(en), zoals sport, cultuur, internationale contacten en (hoog)begaafdheid". De gedachte hierachter is dat zodoende enerzijds kan worden voorkomen dat leerlingen met specifieke begaafdheden en talenten afstromen naar een lagere vorm van onderwijs en anderzijds dat hun specifieke talenten niet of nauwelijks tot ontwikkeling komen (de Boer & Kamphof, 2005¹). Daarnaast nam de vraag toe naar scholen die zich wilden specialiseren in onderwijs aan en begeleiding van (hoog)begaafde leerlingen of leerlingen met 'gifted intelligence' (Knorth e.a., 2005²). En, werd aanvankelijk de zorg voor hoogbegaafde leerlingen door

¹ De Boer, G.C. en Kamphof, G.J., 2005. *Werkdocument Begaafdheidsprofielscholen VO*. CPS Amersfoort.

² Minnaert, A.E.M.G. (2005). Maakt het verschil? Over onderwijskundige en orthopedagogische zorg voor leerlingen in het onderwijs. In E.J. Knorth, A.E.M.G. Minnaert & A.J.J.M. Ruijsenaars (red.), *Verschillen onderscheiden. Orthopedagogische hulpverlening en begeleiding bij problematische opvoedings- en onderwijsleersituaties* (pp. 43-62). Utrecht: Agiel.

scholen onderschat of zelfs gezien als een luxeprobleem, de laatste jaren raakt men er steeds meer van overtuigd dat deze leerlingen door hun kenmerken en behoeften specifieke aandacht vragen van scholen (de Boer, 2010³).

2 Het Zelfbeoordelingsinstrument

Ten behoeve van de in te richten Begaafdheidsprofiel scholen voortgezet onderwijs is in het voortraject van het gelijknamige project een aantal kwaliteitscriteria ontwikkeld. Bij de totstandkoming hiervan zijn verschillende bronnen geraadpleegd, zoals directies van scholen, mensen uit de opleiding en wetenschap en (buitenlandse) studies⁴. Deze kwaliteitscriteria zijn lopende het project doorontwikkeld, getoetst in en aan de praktijk en zijn uitgangspunt geweest bij de visitatie en certificering van de profiel scholen.

De kwaliteitscriteria of profielkenmerken die zijn beschreven in het 'Zelfbeoordelingsinstrument' hebben verschillende functies, zoals:

- het stimuleren van de interne schoolontwikkeling. Door als basis te dienen voor een zelfbeoordeling wordt duidelijk welke sterke en verbeterpunten de school heeft. Kortom, wat de ontwikkelagenda is van de school,
- het bevorderen van de onderlinge samenwerking en afstemming van profiel scholen. Met eenzelfde set aan kwaliteitscriteria of profielkenmerken wordt de onderlinge communicatie bevorderd en ontstaan mogelijkheden van visitatie,
- het versterken van de herkenbaarheid naar de omgeving, ouders, leerlingen en (toeleverende) scholen. Dit moet hen zicht geven op wat in ieder geval van elke profiel school verwacht mag worden.

Het Zelfbeoordelingsinstrument ter beoordeling van het Begaafdheidsprofiel van een school voor voortgezet onderwijs is ontwikkeld ten behoeve van de kwalificatie tot Begaafdheidsprofiel school (Boer, de & Kamphof, 2005).

In het instrument worden de volgende domeinen onderscheiden: 'Organisatie en beleid', 'Onderwijs en leren', 'Zorg en begeleiding', 'Communicatie met

³ Boer, G. de, 2010. *Begaafdheidsprofiel scholen in het voortgezet onderwijs; verslag van het CPS project 2004-2009*. CPS Amersfoort

⁴ Clements, H. & Ricks, E., 2003. *The Challenge Award, Provision for Able, Gifted and Talented Pupils: A Self-Evaluation Framework for Schools and LEAs*. Oxford: NACE.

ouders, leerlingen en omgeving', 'Profijt voor andere leerlingen' en 'Kwaliteitsverbetering en borging'. Binnen elk domein is een aantal standaarden en indicatoren beschreven die gezamenlijk de kwaliteitscriteria ter verkrijging van het Begaafdheidsprofiel vormen.

De 'fine-tuning' van het instrument voor het voortgezet onderwijs is tot stand gekomen in samenwerking met de scholen voor voortgezet onderwijs, die in de periode 2004 - 2009 participeerden in het CPS project 'Begaafdheidsprofielscholen VO'.

2.1 Doel van het Zelfbeoordelingsinstrument

Het Zelfbeoordelingsinstrument (ZBI) heeft tot doel scholen te helpen bij het beoordelen van de eigen school- en onderwijssituatie met betrekking tot de afstemming van onderwijs en zorg op (specifieke) pedagogische en didactische behoeften van (hoog)begaafde leerlingen. Door per standaard bij de indicatoren aan te vinken wat de huidige *feitelijke* situatie is op de school kan duidelijk worden op welke aspecten nog verdere ontwikkeling nodig is.

Alleen scholen voor voortgezet onderwijs die het Begaafdheidsprofiel ambiëren zullen op termijn aan alle beschreven kwaliteitscriteria voldoen. Scholen die dit profiel niet ambiëren bepalen zelf hoever ze gaan in het realiseren van de verschillende onderdelen. En daarmee is in het bijzonder voor de laatste groep het ZBI een middel dat ondersteunend kan zijn bij het realiseren van door de school zelf gestelde doelen betreffende de afstemming van onderwijs en zorg op (hoog)begaafde leerlingen.

3 Werkwijze

Om een goed beeld te krijgen van de huidige stand van zaken op een school wordt aangeraden meerdere teamleden, zoals: schoolleiding, afdelingsleider, zorgcoördinator, docenten uit onder-, en bovenbouw de lijst individueel in te laten vullen en op de 4-puntsschaal aan te laten geven, bij de onderscheiden indicatoren, hoe hij/zij de feitelijke situatie op school beoordeelt⁵.

Daarna vindt een gezamenlijk overleg plaats over de beoordeling van de huidige feitelijke situatie op de school. Hierin zullen steeds verschillen voorkomen mogelijk vanuit een andere wijze van interpreteren van de indicatoren. Het doel is tenslotte tot één lijst te komen waarover alle betrokkenen het eens zijn.

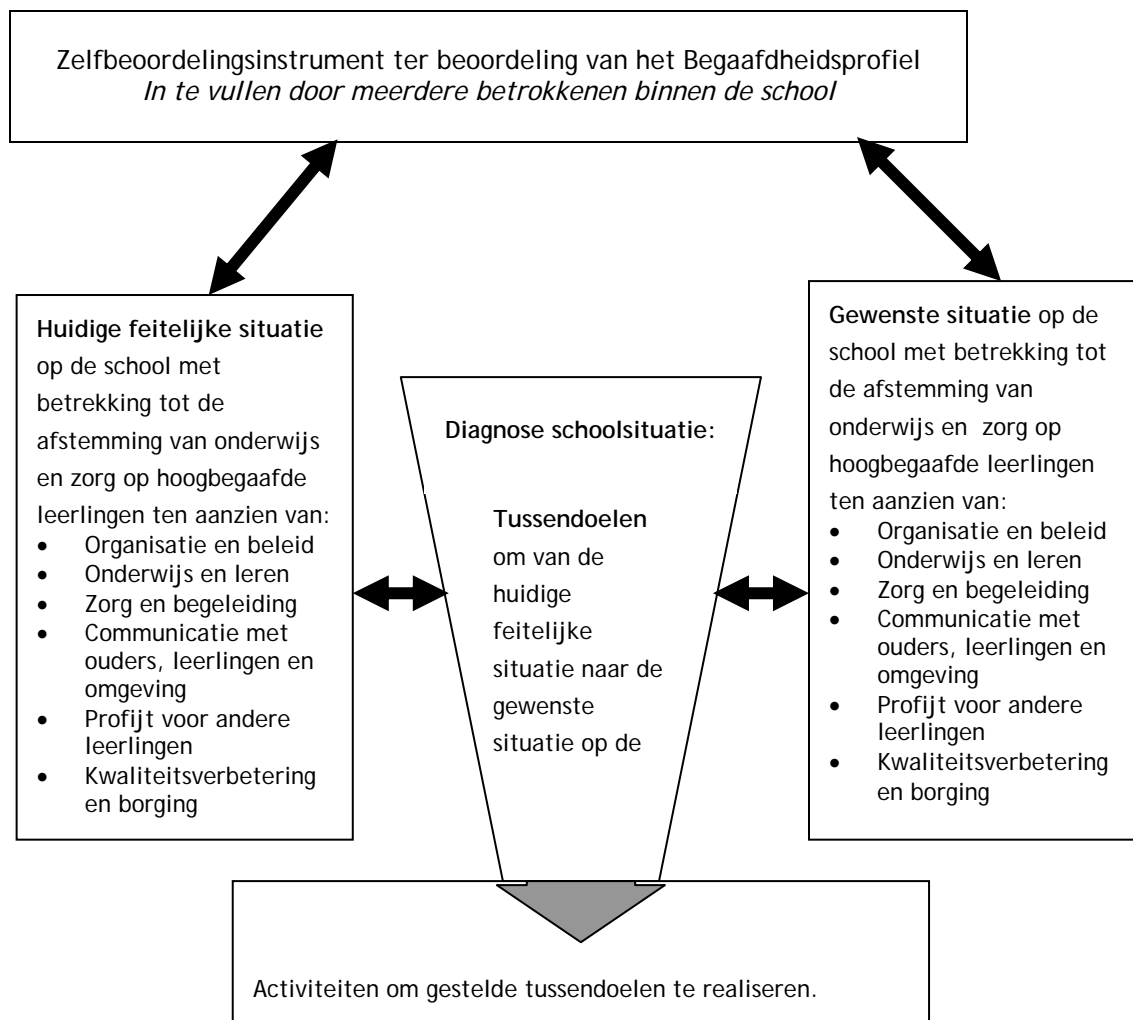
Deze gezamenlijk ingevulde lijst is uitgangspunt voor de vervolgstappen die de school wil en kan nemen. Allereerst is het belangrijk dat voor alle betrokkenen duidelijk is welke gewenste situatie de school voor ogen heeft en wat dat betekent vanuit de huidige situatie. Dan kunnen tussendoelen en ontwikkelpunten worden geformuleerd

⁵ Oud, W., 2010. *De visitatieprocedure cultuurprofielscholen; toetsing van de kwaliteit*. Amsterdam, Kohnstamm Instituut.

die worden vertaald in activiteiten en gepland in de tijd, waarbij wordt aangegeven wie waarvoor verantwoordelijk is. Bij het plannen van activiteiten wordt geadviseerd tussentijdse evaluaties uit te voeren. Ook wordt geadviseerd te prioriteren en zich telkens op slechts enkele aspecten te richten.

Scholen die het Begaafdheidsprofiel VO ambiëren kunnen in de fase dat de tussendoelen en ontwikkelpunten worden geformuleerd contact opnemen met de Vereniging van Begaafdheidsprofiel scholen of met CPS. Overlegd kan worden welke mogelijkheden er zijn om lid te worden van de Vereniging van Begaafdheidsprofiel scholen en welke route de school hierin moet volgen. Het één en ander kan leiden tot afspraken over een visitatie en beoordeling op het Begaafdheidsprofiel van de school.

3.1 Schematische weergave werkwijze

Plannen in de tijd

Activiteit	Wie betrokken?	jan	febr	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	enz
1. Schrijven beleidsplan				Evaluatie			Evaluatie			
2. Scholing team										
3. enz.										

Zelfbeoordelingsinstrument Begaafdheidsprofiel Voortgezet Onderwijs

Met een * aangegeven indicatoren zijn wenselijk doch niet voorwaardelijk voor het verkrijgen van het Begaafdheidsprofiel.

0.	helemaal niet aanwezig
1.	het is in voorbereiding
2.	het is in uitvoering, maar voor verbetering vatbaar
3.	er wordt aan voldaan

Thema 1: Organisatie en beleid

1. Er is een visie op onderwijs en leren van hoogbegaafde leerlingen	(Zelf)-beoordeling			
	0	1	2	3
1. In het <i>schoolplan</i> is de visie van de school op <i>onderwijs</i> beschreven.	0	0	0	0
2. In het <i>schoolplan</i> is de visie van de school op <i>onderwijs voor hoogbegaafde leerlingen</i> in het beschreven.	0	0	0	0
3. In <i>het schoolplan</i> staat beschreven op welke wijze de school het <i>onderwijsaanbod</i> afstemt op de <i>pedagogische</i> (sociaal-emotionele) behoeften van hoogbegaafde leerlingen.	0	0	0	0
4. In <i>het schoolplan</i> staat beschreven op welke wijze de school het <i>onderwijsaanbod</i> afstemt op de <i>didactische</i> (cognitieve) behoeften van hoogbegaafde leerlingen.	0	0	0	0
5. In het <i>schoolplan</i> staat beschreven op welke wijze de school het <i>begeleidingsaanbod</i> afstemt op de <i>pedagogische</i> (sociaal-emotionele) behoeften van hoogbegaafde leerlingen.	0	0	0	0
6. In het <i>schoolplan</i> staat beschreven op welke wijze de school het <i>begeleidingsaanbod</i> afstemt op de <i>didactische</i> (cognitieve) behoeften van hoogbegaafde leerlingen.	0	0	0	0
7. Beschreven is welke keuze de school hierin heeft gemaakt, bijvoorbeeld het "draaideurmodel", compacten, verrijken en/of Plusklassen.	0	0	0	0
8. In <i>de schoolgids</i> is de <i>visie op onderwijs</i> beschreven	0	0	0	0
9. In de <i>schoolgids</i> is de <i>visie op onderwijs voor hoogbegaafde leerlingen</i> beschreven.	0	0	0	0
10. Het beleid toegespitst op hoogbegaafde leerlingen, maakt integraal onderdeel uit van het algemene schoolbeleid.	0	0	0	0
11. De theoretische uitgangspunten die de school hanteert als het gaat om <i>onderwijs</i> aan hoogbegaafde leerlingen, zijn voor het hele team helder.	0	0	0	0
12. De theoretische uitgangspunten die de school hanteert als het gaat om <i>zorg voor en begeleiding</i> van hoogbegaafde leerlingen, zijn voor het hele team helder.	0	0	0	0
Opmerkingen/ aanvullingen standaard 1.1:				
2. Er is een jaarplan/actieplan/plan van aanpak of protocol voor het leren van hoogbegaafde leerlingen	(Zelf)-beoordeling			
	0	1	2	3
1. Er is in <i>het jaarplan</i> duidelijk aangegeven welke activiteiten de school heeft gepland met betrekking tot hoogbegaafde leerlingen.	0	0	0	0
2. In <i>het jaarplan</i> is eveneens beschreven hoe deze geplande activiteiten gerealiseerd gaan worden.	0	0	0	0
3. Er is geld/ budget beschikbaar voor de uitvoering van de in het plan beschreven activiteiten.	0	0	0	0
4. De uitvoer en monitoring van de geplande activiteiten worden periodiek (bijv. 4x per jaar) geëvalueerd.	0	0	0	0
5. De resultaten van de geplande activiteiten worden periodiek (bijv. 4x per jaar)	0	0	0	0

geëvalueerd.				
6. Het bevoegd gezag (swv en bestuur) wordt aan de hand van het jaarverslag (minimaal) jaarlijks geïnformeerd.*	0	0	0	0
7. De ouders worden aan de hand van het jaarverslag (minimaal) jaarlijks geïnformeerd.*	0	0	0	0
8. Met het bevoegd gezag (swv en bestuur) wordt aan de hand van het jaarverslag (minimaal jaarlijks) de voortgang van de activiteiten besproken.*	0	0	0	0
Opmerkingen/ aanvullingen standaard 1.2:				
3. De school kent flexibele leerarrangementen.				
	Zelf)-beoordeling			
	0	1	2	3
1. Er zijn verschillende aanvullingen op het curriculum mogelijk.	0	0	0	0
2. De school kan omgaan met verschillen tussen leerlingen.	0	0	0	0
3. De school heeft <i>de kennis</i> om voor groepen leerlingen eigen leerdoelen en trajecten op te stellen.	0	0	0	0
4. De school heeft <i>ervaring</i> om voor groepen leerlingen eigen leerdoelen en trajecten op te stellen.	0	0	0	0
5. De school heeft <i>de kennis</i> om voor individuele leerlingen eigen leerdoelen en trajecten op te stellen.	0	0	0	0
6. De school heeft <i>ervaring</i> in het opstellen van eigen leerdoelen en trajecten voor individuele leerlingen.	0	0	0	0
7. Het samenstellen van groepen leerlingen is geflexibiliseerd naar behoeften van leerlingen.	0	0	0	0
8. De aanvullingen op het curriculum zijn zodanig dat er sprake is van een doorgaande (leer)lijn van leerjaar 1 t/m het examen.	0	0	0	0
9. Er is ruimte om hoogbegaafde leerlingen met "ontwikkelingsgelijken" of "peers" te laten werken (bijv. apart lokaal).	0	0	0	0
10. Er is 'tijd' ingepland zodat hoogbegaafde leerlingen "ontwikkelingsgelijken" of "peers" kunnen ontmoeten en met elkaar kunnen werken.	0	0	0	0
11. Dit (punt 6, 7 en 8) is vastgelegd in het schoolplan/zorgplan.	0	0	0	0
Opmerkingen/ aanvullingen standaard 1.3:				
4. Het docententeam als geheel is bekend met en staat positief tegenover inspanningen gericht op het onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen.				
	Zelf)-beoordeling			
	0	1	2	3
1. Er is commitment bij het hele team om te investeren in <i>de afstemming van onderwijs</i> op (specifieke) behoeften van hoogbegaafde leerlingen.	0	0	0	0
2. Er is commitment bij het hele team om te investeren in <i>de afstemming van zorg</i> op (specifieke) behoeften van hoogbegaafde leerlingen.	0	0	0	0
3. Alle docenten <i>die lesgeven aan hoogbegaafde leerlingen</i> kennen de theoretische uitgangspunten van de school als het gaat om (hoog)begaafdheid.	0	0	0	0
4. Alle docenten <i>die lesgeven aan hoogbegaafde leerlingen</i> houden rekening met de verschillende leerstijlen van deze leerlingen.	0	0	0	0
5. Alle docenten <i>die lesgeven aan hoogbegaafde leerlingen</i> kunnen hoogbegaafde leerlingen herkennen/ signaleren.	0	0	0	0
6. Alle docenten <i>die lesgeven aan hoogbegaafde leerlingen</i> kunnen hoogbegaafde	0	0	0	0

onderpresteerders herkennen/signaleren.					
7. Alle docenten <i>die lesgeven aan hoogbegaafde leerlingen</i> kennen de mogelijkheden die de school biedt aan deze leerlingen.	0	0	0	0	0
Opmerkingen/ aanvullingen standaard 1.4:					
5. Er zijn docenten met specifieke taken voor hoogbegaafde leerlingen	Zelf)-beoordeling				
	0	1	2	3	
1. Er is sprake van scholingsbeleid (intern of extern) van docenten <i>die lesgeven aan hoogbegaafde leerlingen</i> .	0	0	0	0	0
2. Er zijn minimaal 2 ECHA opgeleide specialisten hoogbegaafdheid (Specialist in Gifted Education) in de school*.	0	0	0	0	0
3. De zorgcoördinator of een andere functionaris binnen de school coördineert de in de school opgezette (leer)lijn voor hoogbegaafde leerlingen.	0	0	0	0	0
4. <i>Per vaksectie</i> hebben minimaal 2 docenten <i>die lesgeven aan hoogbegaafde leerlingen</i> scholing gevolgd in het geven van onderwijs en begeleiding aan hoogbegaafde leerlingen.	0	0	0	0	0
5. <i>Per bouw</i> (onderbouw en bovenbouw - 2 ^e fase) hebben minimaal 8 docenten <i>die lesgeven aan hoogbegaafde leerlingen</i> scholing gevolgd in het geven van onderwijs en begeleiding aan hoogbegaafde leerlingen.	0	0	0	0	0
6. Minimaal drie docenten, <i>van de docenten die lesgeven aan hoogbegaafde leerlingen</i> , zijn inzetbaar als tutor (omschrijving in bijlage).	0	0	0	0	0
7. Minimaal vijf docenten, <i>van de docenten die lesgeven aan hoogbegaafde leerlingen</i> , zijn inzetbaar als persoonlijk mentor (omschrijving in bijlage).	0	0	0	0	0
Opmerkingen/ aanvullingen standaard 1.5:					
6. Er zijn (regionale) samenwerkingsrelaties met bedrijven en toeleverende en vervolgopleidingen (universiteiten)	Zelf)-beoordeling				
	0	1	2	3	
1. In het schoolplan is beschreven welke contacten de school onderhoudt met externe instanties zoals: bedrijven, toeleverende scholen en vervolgopleidingen.	0	0	0	0	0
2. Leerlingen van andere scholen, bijv. 'uitgeleerde basisschoolleerlingen' maken actief gebruik van geboden mogelijkheden binnen de school.	0	0	0	0	0
3. Eigen leerlingen maken actief gebruik van geboden mogelijkheden buiten de school.	0	0	0	0	0
4. Beschreven is welke leerjaren het betreft.	0	0	0	0	0
5. Beschreven is welke vakinhouden het betreft.	0	0	0	0	0
6. Beschreven is welke leerdoelen hierbij worden nagestreefd.	0	0	0	0	0
7. Beschreven is op welke wijze leerlingen hiervoor in aanmerking komen.	0	0	0	0	0
8. Beschreven is welke activiteiten dit voor leerlingen biedt.	0	0	0	0	0
9. Beschreven is op welke wijze de deelname en resultaten worden geëvalueerd.	0	0	0	0	0
10. Beschreven is welke meeropbrengst deze activiteiten voor leerling en school bieden.	0	0	0	0	0
Opmerkingen/ aanvullingen standaard 1.6:					

Thema 2: Onderwijs en leren

0.	helemaal niet aanwezig
1.	het is in voorbereiding
2.	het is in uitvoering, maar voor verbetering vatbaar
3.	er wordt aan voldaan

1. Er is een aangepast en uitgebalanceerd curriculum voor hoogbegaafde leerlingen voor alle leerjaren en alle onderdelen van het onderwijsaanbod.	(Zelf)-beoordeling 0 1 2 3
1. Binnen elk leerjaar (<i>in elke klas met hoogbegaafde leerlingen</i>) is ruimte om extra onderdelen aan het curriculum toe te voegen.	0 0 0 0
2. Binnen elk leerjaar (<i>in elke klas met hoogbegaafde leerlingen</i>) is ruimte om onderdelen uit het curriculum te schrappen.	0 0 0 0
3. Binnen alle vakken zijn mogelijkheden voor verdieping, verbreding en verrijking.	0 0 0 0
4. Binnen alle vakken zijn mogelijkheden om onderdelen te schrappen of te compacten.	0 0 0 0
5. Hoogbegaafde leerlingen kunnen (indien wenselijk) werken met individuele leervragen met eigen doelen.	0 0 0 0
6. Hoogbegaafde leerlingen mogen hierin eigen keuzes maken over onderdelen van het onderwijsaanbod.	0 0 0 0
7. Hierbij kan over leerjaren heen aan inhoud worden gewerkt.	0 0 0 0
8. Hierbij wordt uitgegaan van en beoordeeld op realistische en haalbare doelen.	0 0 0 0
Opmerkingen/ aanvullingen standaard 2.1:	
2. Er is sprake van een variatie in instructie, didactiek, werk- en groeperingsvormen.	(Zelf)-beoordeling 0 1 2 3
1. Alle docenten <i>die lesgeven aan hoogbegaafde leerlingen</i> stemmen hun instructie en didactiek af op de leer- en denkstrategieën van deze leerlingen.	0 0 0 0
2. Er wordt in elke klas, <i>waarin (ook) hoogbegaafde leerlingen zitten</i> , een variatie aan werkvormen gehanteerd.	0 0 0 0
3. Er wordt in elke klas, <i>waarin (ook) hoogbegaafde leerlingen zitten</i> , een variatie in het groeperen van leerlingen (naar niveau, leerdoel, interesse, enz.) gehanteerd.	0 0 0 0
4. In deze werk- en/ of groeperingsvormen houden alle docenten rekening met verschillende leerstijlen en -strategieën.	0 0 0 0
Opmerkingen/ aanvullingen standaard 2.2:	
3. Er is een leerlingvolgsysteem waarmee leervorderingen en gedragsontwikkelingen in kaart worden gebracht.	(Zelf)-beoordeling 0 1 2 3
1. De school heeft een (geautomatiseerd) leerlingvolgsysteem (LVS).	0 0 0 0
2. De school brengt <i>ook de leerontwikkelingen van hoogbegaafde leerlingen</i> in kaart.	0 0 0 0
3. De school hanteert een systematiek voor het in kaart brengen van gedragsontwikkelingen en vorderingen.	0 0 0 0
4. Het leerlingvolgsysteem wordt gebruikt om zowel onderpresteren als presteren boven het gemiddelde te registreren.	0 0 0 0

5. Leerlingen kunnen werken met een portfolio om eigen vorderingen zichtbaar te maken.*	0	0	0	0
6. De leerlinggegevens van het leerlingvolgsysteem zijn uitgangspunt bij het afstemmen van onderwijs op het (leer)ontwikkelingsniveau van de leerling.	0	0	0	0
7. De leerlinggegevens van het leerlingvolgsysteem zijn eveneens uitgangspunt voor het bepalen van de specifieke zorg en begeleiding van de leerling.	0	0	0	0
Opmerkingen/ aanvullingen standaard 2.3:				
4. Er is sprake van een klimaat waarin waardering is voor het leveren van (intellectuele) prestaties	(Zelf)-beoordeling			
	0	1	2	3
1. Er is bij het hele team bereidheid om talent de ruimte te geven.	0	0	0	0
2. Er is een sfeer waarin de school/ alle docenten de leerlingen uitdagen hun talenten te ontplooiën.	0	0	0	0
3. De sfeer tussen alle leerlingen onderling is zodanig, dat het leveren van (intellectuele) prestaties op onderdelen volledig geaccepteerd wordt.	0	0	0	0
4. De sfeer tussen alle leerlingen onderling is zodanig, dat het versnellen op onderdelen volledig geaccepteerd wordt.	0	0	0	0
5. De sfeer tussen alle leerlingen onderling is zodanig, dat het verdiepen en verbreden op onderdelen volledig geaccepteerd wordt.	0	0	0	0
6. De resultaten van activiteiten gericht op verdieping of verbreding worden gewaardeerd en zichtbaar gemaakt (beoordeling op rapport, portfolio).	0	0	0	0
7. De school is zichtbaar aanwezig in competities of andere evenementen waarin de prestaties van leerlingen gemeten worden aan die van anderen (olympiades, debatwedstrijden, enz.).*	0	0	0	0
Opmerkingen/ aanvullingen standaard 2.4:				
5. Er zijn op school specifieke leermiddelen, voorzieningen/ aanpassingen en ICT voor hoogbegaafde leerlingen	(Zelf)-beoordeling			
	0	1	2	3
1. Er zijn materialen en leermiddelen voor <i>alle leerjaren</i> beschikbaar voor leren naast het reguliere curriculum.	0	0	0	0
2. Er zijn materialen en leermiddelen voor <i>alle vakken</i> beschikbaar voor leren naast het reguliere curriculum.	0	0	0	0
3. Dit is zichtbaar in de school/lokalen.	0	0	0	0
4. Er zijn computers, software en internetmogelijkheden beschikbaar voor leren naast het reguliere curriculum.	0	0	0	0
5. Dit is zichtbaar in de school/lokalen.	0	0	0	0
6. Alle docenten, <i>die lesgeven aan hoogbegaafde leerlingen</i> , zetten extra leermiddelen, voorzieningen en ICT in ten behoeve van het onderwijzen van hoogbegaafde leerlingen.	0	0	0	0
7. Er zijn ruimtes (studienissen, stilletokalen, leertuinen, mediatheek, enz.) beschikbaar voor leren naast het reguliere curriculum.	0	0	0	0
8. Er is programmatische ruimte (projecturen, dagdelen, blokken) beschikbaar voor	0	0	0	0

leren naast het reguliere curriculum.					
9. Er is ruimte voor buitenschoolse activiteiten, externe gastdocenten enz.*		0	0	0	0
Opmerkingen/ aanvullingen standaard 2.5:					
6. Om optimaal leren en continuïteit in de (leer)ontwikkeling voor hoogbegaafde leerlingen mogelijk te maken participeert de school in samenwerkingsverbanden en regionale netwerken		(Zelf)-beoordeling			
		0	1	2	3
1. Met scholen voortgezet onderwijs in het samenwerkingsverband (swv) zijn afspraken gemaakt over het realiseren van <i>een passend onderwijsaanbod</i> voor hoogbegaafde leerlingen die zijn ingeschreven op de gezamenlijke scholen.		0	0	0	0
2. Met scholen voortgezet onderwijs in het swv zijn afspraken gemaakt over het realiseren van <i>een passende zorgstructuur</i> voor hoogbegaafde leerlingen die zijn ingeschreven op de gezamenlijke scholen.		0	0	0	0
3. In het regionaal gevormde netwerk 'passend onderwijs/ zorg' zijn met alle hierbij aangesloten scholen afspraken gemaakt over de opvang en begeleiding van hoogbegaafde leerlingen.*		0	0	0	0
4. In dit regionale netwerk zijn ook met scholen primair onderwijs afspraken gemaakt over de opvang van 'uitgeleerde basisschoolleerlingen'.*		0	0	0	0
5. Met het hoger onderwijs is een relatienetwerk opgebouwd onder andere ten behoeve van stages, volgen van studieonderdelen, enz.*		0	0	0	0
6. Met de omgeving van de school (o.a. bedrijfsleven) zijn in het swv waarvan de school deel uitmaakt contacten voor 'buitenschools leren'.*		0	0	0	0
Opmerkingen/ aanvullingen standaard 2.6:					

Thema 3: Zorg en begeleiding

0.	helemaal niet aanwezig
1.	het is in voorbereiding
2.	het is in uitvoering, maar voor verbetering vatbaar
3.	er wordt aan voldaan

1. Identificatie van leerlingen met betrekking tot hoogbegaafdheid en zorg is op orde	(Zelf)-beoordeling 0 1 2 3			
1. De procedure van aanmelding tot en met plaatsing van hoogbegaafde leerlingen is vastgesteld en binnen de school gecommuniceerd.	0	0	0	0
2. De school heeft duidelijke procedures voor het herkennen en signaleren van behoefte aan zorg/ begeleiding voor hoogbegaafde leerlingen.	0	0	0	0
3. Er zijn duidelijke procedures voor de afstemming op deze behoefte.	0	0	0	0
4. Er wordt gebruik gemaakt van een breed spectrum van gekwalificeerde testen ten behoeve van het identificeren, signaleren en diagnosticeren van hoogbegaafdheid bij leerlingen.	0	0	0	0
5. Ouders spelen een belangrijke rol bij het identificeren en signaleren van hoogbegaafdheid van hun kind(eren).	0	0	0	0
6. Informatie uit het LVS wordt gebruikt om opvallende (leer)ontwikkelingen van hoogbegaafde leerlingen te evalueren.	0	0	0	0
7. Informatie uit het LVS wordt eveneens gebruikt om opvallende (leer)ontwikkelingen te evalueren van leerlingen die buiten de groep vallen.*	0	0	0	0
8. Er vinden (minimaal 3 x per jaar) leerling-besprekingen plaats, die leiden tot afspraken over de begeleiding van leerlingen.	0	0	0	0
9. Vanuit de basisschool is een onderwijskundig rapport beschikbaar met op hoogbegaafde leerlingen toegesneden informatie.	0	0	0	0
Opmerkingen en aanvullingen standaard 3.1:				
2. De zorgstructuur is (mede) gericht op zorg aan hoogbegaafde leerlingen	(Zelf)-beoordeling 0 1 2 3			
1. In het zorgplan is beschreven op welke wijze de zorg voor hoogbegaafde leerlingen is gerealiseerd.	0	0	0	0
2. De zorgcoördinator/specialist hoogbegaafdheid, is verantwoordelijk voor de <i>samenhang en afstemming</i> van het geheel aan zorg.	0	0	0	0
3. De zorgcoördinator/ specialist hoogbegaafdheid, is verantwoordelijk voor de terugkoppeling van de geboden zorg <i>naar alle docenten</i> die lesgeven aan de hoogbegaafde leerling.	0	0	0	0
4. De zorgcoördinator/specialist hoogbegaafdheid, is verantwoordelijk voor de terugkoppeling van de geboden zorg <i>naar ouders</i> toe.	0	0	0	0
5. De school heeft <i>structurele</i> afspraken over het signaleren, diagnosticeren en begeleiden van hoogbegaafde leerlingen met een schoolbegeleider, schoolpsycholoog of orthopedagoog, die (ook) ervaren is in diagnostiek hoogbegaafde leerlingen.	0	0	0	0
6. Deze functionaris neemt deel aan intervisie of scholingsmomenten met betrekking tot hoogbegaafdheid.*	0	0	0	0
7. Het behoort tot de (zorg)cultuur van de school om te erkennen dat ook hoogbegaafde leerlingen zorg nodig (kunnen) hebben.	0	0	0	0
8. Er zijn relaties met instellingen of deskundigen buiten de school (3 ^e lijns zorg) waarop een beroep gedaan kan worden.	0	0	0	0
9. Hoogbegaafde leerlingen kunnen een beroep doen op specialistische begeleiding door een persoonlijk mentor (omschrijving in bijlage).	0	0	0	0

10. Hoogbegaafde leerlingen krijgen specialistische begeleiding ten behoeve van het "leren leren" (tutor).	0	0	0	0
11. Hoogbegaafde leerlingen krijgen specialistische begeleiding als er een vermoeden of sprake is van onderpresteren.	0	0	0	0
12. Hoogbegaafde leerlingen met een gedragsproblematiek krijgen gerichte begeleiding passend bij de problematiek.	0	0	0	0
13. Voor hoogbegaafde leerlingen is specialistische begeleiding mogelijk ten behoeve van ontwikkelingsstoornissen/ sociaal-emotionele vragen.	0	0	0	0
Opmerkingen en aanvullingen standaard 3.2:				
3. Er is sprake van een geïntegreerde aanpak				(Zelf)-beoordeling
				0 1 2 3
1. Alle docenten, <i>die lesgeven aan hoogbegaafde leerlingen</i> , zijn competent in het geven van specifieke begeleiding aan hoogbegaafde zorgleerlingen, in samenspraak met en met ondersteuning van de specialist hoogbegaafdheid.	0	0	0	0
2. Begeleiding vindt in de les plaats volgens gemaakte afspraken.	0	0	0	0
3. Alle docenten, <i>die lesgeven aan hoogbegaafde leerlingen</i> , zijn in staat uitvoering te geven aan opgestelde handelingsplannen.	0	0	0	0
4. Er vinden (les)observaties plaats met het doel docent-leerling interacties te evalueren en zonodig hierop actie te ondernemen.*	0	0	0	0
5. Er is binnen de school een professionaliseringsbeleid ten behoeve van <i>het werken met handelingsplannen</i> .	0	0	0	0
6. Er is binnen de school een professionaliseringsbeleid ten behoeve van <i>het bieden van specifieke begeleiding aan hoogbegaafde (zorg)leerlingen</i> .	0	0	0	0
7. Leerlingen en ouders weten waar/ bij wie ze terecht kunnen met (zorg)vragen.	0	0	0	0
8. Alle docenten, <i>die lesgeven aan hoogbegaafde leerlingen</i> , weten waar ze zorginformatie kunnen 'halen en brengen'	0	0	0	0
Opmerkingen en aanvullingen standaard 3.3:				

Thema 4: Communicatie met ouders, leerlingen en omgeving

0.	helemaal niet aanwezig
1.	het is in voorbereiding
2.	het is in uitvoering, maar voor verbetering vatbaar
3.	er wordt aan voldaan

1. Scholen in de omgeving zijn op de hoogte van de mogelijkheden van de school met betrekking tot hoogbegaafde leerlingen	(Zelf)-beoordeling			
	0	1	2	3
1. Toeleverende basisscholen weten van de expertise van de school en wat zij hiervan mogen verwachten.	0	0	0	0
2. VO-scholen binnen het samenwerkingsverband (SWV) weten wanneer zij een beroep kunnen doen op de expertise vanuit de school.	0	0	0	0
3. VO-scholen in de omgeving weten wanneer zij een beroep kunnen doen op de expertise vanuit de school.*	0	0	0	0
4. VO-scholen weten welke opvangmogelijkheden de school biedt aan hoogbegaafde leerlingen.	0	0	0	0
5. Procedures voor tussentijdse aanmelding zijn helder.	0	0	0	0
6. Er zijn schooloverstijgende afspraken tussen PO- en VO scholen binnen het regionale netwerk waartoe de school behoort over de afstemming van onderwijs/ zorg op hoogbegaafde leerlingen.*	0	0	0	0
Opmerkingen en aanvullingen standaard 4.1:				
2. Leerlingen zijn op de hoogte van de mogelijkheden van de school met betrekking tot hoogbegaafde leerlingen.	(Zelf)-beoordeling			
	0	1	2	3
1. Alle hoogbegaafde leerlingen weten welke planningsruimte zij kunnen benutten.	0	0	0	0
2. Alle hoogbegaafde leerlingen weten van welk inhoudelijk aanbod zij gebruik kunnen maken.	0	0	0	0
3. Alle hoogbegaafde leerlingen weten welke voorzieningen binnen en buiten de school zij kunnen benutten (zoals mediatheek, ICT, Universiteiten, bedrijven).	0	0	0	0
Opmerkingen en aanvullingen standaard 4.2:				
3. Ouders zijn betrokken bij de leerlingen en de school.	(Zelf)-beoordeling			
	0	1	2	3
1. De wijze waarop ouders betrokken worden bij de school is beschreven in de schoolgids.	0	0	0	0
2. Ouders spelen een actieve rol bij de realisering van uitdagende (leer)activiteiten voor hoogbegaafde leerlingen in de school.*	0	0	0	0
3. Ouders spelen een actieve rol bij de realisering van uitdagende (leer)activiteiten in het swv waarvan de school deel uitmaakt.*	0	0	0	0
4. Ouders wordt om feedback gevraagd op de door de school uitgevoerde (leer)activiteiten ten behoeve van hoogbegaafde leerlingen.	0	0	0	0
5. Ouders geven feedback op ontwikkelingen en activiteiten met betrekking tot	0	0	0	0

hoogbegaafdheid binnen de school.				
6. Ouders weten wat zij met betrekking tot <i>het afstemmen van onderwijs</i> op de behoeften van hoogbegaafde leerlingen van de school mogen verwachten.	0	0	0	0
7. Ouders weten wat zij met betrekking tot <i>het afstemmen van zorg</i> op de behoeften van hoogbegaafde leerlingen van de school mogen verwachten.	0	0	0	0
8. Informatie van ouders over de kenmerken van hun hoogbegaafde kind speelt een belangrijke rol bij het afstemmen van het onderwijs.	0	0	0	0
9. Ouders spelen een actieve rol in de voorlichting naar andere ouders (bijvoorbeeld workshops, voorlichting, uitwisseling, ervaringen).*	0	0	0	0
Opmerkingen en aanvullingen standaard 4.3:				

Thema 5: Profijt voor andere leerlingen

0.	helemaal niet aanwezig
1.	het is in voorbereiding
2.	het is in uitvoering, maar voor verbetering vatbaar
3.	er wordt aan voldaan

1. De school kent een flexibel rooster.	(Zelf)-beoordeling			
	0	1	2	3
1. Voor alle leerlingen is er sprake van een variatie in 'soorten' uren, zoals blokken en gewone uren, dagdelen, verplicht of facultatief, zelfstudie, enzovoort.*	0	0	0	0
2. Alle docenten hebben mogelijkheden om voor alle leerlingen de dagplanning flexibel in te richten.	0	0	0	0
3. Alle docenten hebben mogelijkheden om voor alle leerlingen de weekplanning flexibel in te richten.	0	0	0	0
4. Alle leerlingen kunnen gebruik maken van groepsoverstijgende activiteiten.	0	0	0	0
5. Alle leerlingen kunnen gebruik maken van contacten die de school heeft met vervolgonderwijs ten behoeve van projectonderwijs en studieonderdelen.*	0	0	0	0
Opmerkingen en aanvullingen standaard 5.1:				
2. De school heeft een uitgebreide zorgstructuur voor alle leerlingen.	(Zelf)-beoordeling			
	0	1	2	3
1. Voor alle leerlingen functioneert een systeem van signalering van zorgbehoeften.	0	0	0	0
2. Er worden doelen en actiepunten geformuleerd en vastgelegd in een handelingsplan.	0	0	0	0
3. Bij de uitvoering van het handelingsplan zijn (indien van toepassing) meerdere docenten betrokken.	0	0	0	0
Opmerkingen en aanvullingen standaard 5.2:				
3. De school biedt voor alle leerlingen een ruime variatie aan toegepaste werk- en groeperingsvormen.	(Zelf)-beoordeling			
	0	1	2	3
1. Alle docenten zijn in staat om met verschillen tussen leerlingen om te gaan door verschillende <i>instructie</i> , werk- en groeperingsvormen toe te passen.	0	0	0	0
2. Alle leerlingen hebben de mogelijkheid om een oplossings- en werkvorm te kiezen die het beste past bij hun eigen leerstijl en <i>-strategie</i> .	0	0	0	0
Opmerkingen en aanvullingen standaard 5.3:				

Thema 6: Kwaliteitsverbetering en borging.

0.	helemaal niet aanwezig
1.	het is in voorbereiding
2.	het is in uitvoering, maar voor verbetering vatbaar
3.	er wordt aan voldaan

1. Er is een klimaat en sfeer van verbeteren en vieren van successen.	(Zelf)-beoordeling			
	0	1	2	3
1. Voornemens ter verbetering/ versterking van het begaafdheidsprofiel van de school worden zodanig in het school-/jaarplan geformuleerd dat vastgesteld kan worden of ze behaald zijn.	0	0	0	0
2. Behaalde doelen worden binnen de school zichtbaar gemaakt.	0	0	0	0
3. Niet bereikte doelen worden met het gehele team besproken.	0	0	0	0
4. Wanneer doelen niet gerealiseerd worden, vindt analyse van het proces plaats.	0	0	0	0
5. Wanneer doelen niet gerealiseerd worden en uit de analyse duidelijk is geworden waaraan dit ligt, dan wordt een verbeterplan opgesteld.	0	0	0	0
Opmerkingen en aanvullingen standaard 6.1:				

Van scholen voor voortgezet onderwijs die gekwalificeerd zijn als Begaafdheidsprofiel school VO wordt na certificering eveneens verwacht dat zij aan de volgende standaarden en indicatoren gaan voldoen.

2. De school draagt bij aan de kwaliteit van het netwerk van begaafdheidsprofiel scholen.	(Zelf)-beoordeling			
	0	1	2	3
1. De school is aanwezig bij bijeenkomsten van het netwerk van begaafdheidsprofiel scholen VO.	0	0	0	0
2. De school is aanwezig bij bijeenkomsten van het landelijk scholennetwerk hoogbegaafdheid voor scholen VO.	0	0	0	0
3. De school is 'zichtbaar betrokken' bij discussies over inhoud of organisatie van het netwerk.	0	0	0	0
4. De school is betrokken bij de uitvoering van (collegiale) visitaties.*	0	0	0	0
Opmerkingen en aanvullingen standaard 6.2:				
3. Het netwerk van begaafdheidsprofiel scholen draagt bij aan de kwaliteitsverbetering en borging van het begaafdheidsprofiel in scholen.	(Zelf)-beoordeling			
	0	1	2	3
1. De school geeft vanuit deelname aan netwerken impulsen tot kwaliteitsverbetering van het onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen.	0	0	0	0
2. De school draagt vanuit deelname aan netwerken bij aan het handhaven of borgen van kwaliteit.*	0	0	0	0
3. De school speelt vanuit deelname aan netwerken een actieve rol in de verspreiding van kennis over hoogbegaafdheid naar de samenleving, media en politiek.*	0	0	0	0
Opmerkingen en aanvullingen standaard 6.3:				

Samenvoeging beoordeling huidige *feitelijke* situatie van de school met betrekking tot de afstemming van onderwijs en zorg op hoogbegaafde leerlingen.

Huidige <i>feitelijke</i> situatie	Gewenste situatie/Ontwikkelpunten
Organisatie en beleid	Organisatie en beleid
Onderwijs en leren	Onderwijs en leren
Zorg en begeleiding	Zorg en begeleiding
Communicatie met ouders, leerlingen en omgeving	Communicatie met ouders, leerlingen en omgeving
Profijt voor andere leerlingen	Profijt voor andere leerlingen
Kwaliteitsverbetering en borging	Kwaliteitsverbetering en borging

Tussendoelen en activiteiten om de gewenste situatie te bereiken

Tussendoelen	Activiteiten
Organisatie en beleid	Organisatie en beleid
Onderwijs en leren	Onderwijs en leren
Zorg en begeleiding	Zorg en begeleiding
Communicatie met ouders, leerlingen en omgeving	Communicatie met ouders, leerlingen en omgeving
Profijt voor andere leerlingen	Profijt voor andere leerlingen
Kwaliteitsverbetering en borging	Kwaliteitsverbetering en borging

Bijlage:

Begeleiding van hoogbegaafde leerlingen

Persoonlijk mentor: een leerkracht/ docent/ begeleider in de school die de leerling ondersteuning kan bieden in het leren omgaan met zijn/ haar hoogbegaafdheid.

Belangrijk is dat de leerling deze persoon onvoorwaardelijk kan vertrouwen en zelf kan kiezen. Belangrijk is eveneens dat deze persoon de leerling zo lang als de leerling dat prettig en nodig vindt gedurende meerdere (school)jaren kan blijven coachen.

Tutor: een leerkracht/ docent/ begeleider in de school die de leerling ondersteuning kan bieden bij het *leren leren*, het zicht krijgen en bewust worden van leerstrategieën en de wijze waarop de leerling opdrachten aanpakt. Een tutor moet goed op de hoogte zijn van de wijze waarop hoogbegaafde leerlingen leren en geneigd zijn op leeropdrachten en leersituaties te reageren.

